



## Ekonomik ve Sosyal Konsey

Dağıtım: Sınırlı  
13 Temmuz 2020

Orijinal dili: İngilizce  
Sadece İngilizce, Fransızca ve  
İspanyolca

### Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu

Yönetim Kurulu

İkinci düzenli oturum 2020

8-11 Eylül 2020

Geçici gündemin 5 (a) maddesi\*

### Ülke Programı Belgesi

#### Türkiye

#### Özet

Türkiye Ülke Programı Belgesi (ÜPB), mevcut oturumda itirazsız olarak tartışılmak ve onaylanmak üzere Yönetim Kuruluna sunulmuştur. 2021 ile 2025 yılları arasındaki dönem için CPD; fonların kullanılabilirlik durumuna bağlı olarak, düzenli kaynaklardan 4.295.000 \$ ve özel katkıların kullanılabilirlik durumuna bağlı olarak da diğer kaynaklardan 110.000.000 \$ tutarında önerilen toplam bütçe içerir.

\*E/ICEF/2020/17.



## Program Gerekeçesi

1. Türkiye, üst orta gelir düzeyine sahip bir ülkedir, aynı zamanda G 20, Avrupa Konseyi, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü ve İslam İşbirliği Örgütü üyesidir. Ayrıca Avrupa Birliği üyeliğine adaydır. Yaklaşık 83 milyonluk bir nüfusa sahip olan Türkiye<sup>1</sup> bölgesel ve uluslararası ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır. Yaklaşık 3,6 milyonu Suriyeli ve 400.000'i diğer ülkelerden olmak üzere toplamda 4 milyon kişiyle dünyanın en çok kayıtlı mülteci nüfusuna<sup>2</sup> ev sahipliği yapan ülkedir.<sup>3</sup> Yerleşik nüfusun yaklaşık 23 milyonu çocuktur.<sup>4</sup> Suriyeli mültecilerin yaklaşık 1,7 milyonu ve Suriyeli olmayan mültecilerin ve sığınmacıların yaklaşık 118.000'i çocuktur.<sup>5</sup> Suriyeli mültecilerin yaklaşık yüzde 98'i geçici barınma merkezlerinin dışında ve ülke genelinde farklı illerde yaşamaktadır. Türkiye, Avrupa'ya ulaşmaya çalışan göçmenler de dahil olmak üzere çeşitli göçmen grupları için bir varış noktası ve transit ülke olmaya devam etmektedir.

2. Türkiye ekonomisi 2018 yılında dünyanın en büyük on dokuzuncu ekonomisiydi<sup>6</sup> ve 2019 yılının son çeyreğinde gayri safi yurtiçi hasılası (GSYİH) 753,7 milyar dolar oldu.<sup>7</sup> Son yıllarda yaşanan bazı zorluklara ve ve artan enflasyona rağmen ülke ekonomisi büyümeye devam etmiştir. Türkiye, "yoksulluğu azaltmak, temel hizmetlere erişimi iyileştirmek ve eşitsizlikleri azaltmak için etkili sosyal politikalar yoluyla önemli ilerleme" sağlayarak sosyal ve ekonomik kalkınmada büyük adımlar atmıştır.<sup>8</sup> 0-5 yaş arasında bodurluk, 2008 ve 2018 yılları arasında yüzde 12'den 6'ya düşmüştür.<sup>9</sup> İlkokul okullaşması neredeyse her çocuğu kapsamaktadır ayrıca iyi gelişmiş bir sosyal sigorta ve yardımlaşma sistemi vardır.

3. Bu kayda değer ilerlemeye rağmen, Gini katsayısı 0.4 düzeyindedir, gelir eşitsizliği ise devam etmektedir. Eşitsizlikler çocukları orantısız bir şekilde etkilemektedir. 2018 yılında çocukların yüzde 32,1'i yoksul hanelerde yaşamaktaydı.<sup>10</sup> Kamu sosyal harcamaları GSYİH'nın yüzde 17,3'ünü oluşturmaktadır.<sup>11</sup> Bu konuda OECD ortalaması ise yüzde 20,1'dir.<sup>12</sup> Sosyal harcamaların artırılması, yaşam kalitesini ve gelir dağılımını iyileştirmek için hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı'nda (2019-2023) belirtilen taahhütleri de destekleyecektir.<sup>13</sup>

4. Beş yaş altı ölüm hızı (U5MR), 2018'de her 1.000 canlı doğuma karşılık 11,3 5 yaş altı çocuk ölümü olarak kaydedilmiştir. Çocuk ve anne sağlığındaki ilerlemelere rağmen, hala var olan eşitsizliklerin üzerine gidilmelidir. Doğu ve güney bölgelerde beş yaş altı ölüm hızları , ulusal ortalamanın çok

1 <<http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733>>. Bu belgede belirtilen tüm web sitelerine 8 Haziran 2020'de girilmiştir.

2 Türkiye'de Yabancılar ve Uluslararası Koruma Yasası uyarınca, bu belgede kullanılan "mülteci" terimi, uluslararası koruma başvuru sahiplerini, uluslararası koruma statüsü sahiplerini (mülteciler, koşullu mülteciler ve ikincil koruma statüsü sahipleri) ve geçici koruma altındakileri ifade eder.

3 <<https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27>>.

4 <[www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733](http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733)>.

5 <<https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27#>>.

6 <<https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>>.

7 <<http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33603>>.

8 Türkiye'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2. Gönüllü Ulusal İnceleme Raporu, 2019.

9 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA).

10 <<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=207&locale=en>>.

12 <[www.oecd.org/social/expenditure.htm](http://www.oecd.org/social/expenditure.htm)>.

13 <[http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/On\\_BirinciPlan\\_ingilizce\\_SonBaski.pdf](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/On_BirinciPlan_ingilizce_SonBaski.pdf)>.

üzerindedir<sup>14</sup> ve Suriyeli mülteciler için 1.000 canlı doğum başına 27 ölüm seviyesindedir.

<sup>15</sup> Sağlık Bakanlığı'na göre, beşli karma aşıda ulusal düzeyde üç doz aşılama oranı yüzde 98, Suriyeli mülteci çocuklar için ise bu oran yüzde 74.6'dır. Bodurluk (yaşa göre boyun kısa olması) bazı gruplar ve yerler için endişe kaynağı olmaya devam ederken, 5-19 yaş arası çocuk ve ergenlerin yüzde 29.5'i aşırı kiloludur.<sup>16</sup>

5. Erken çocukluk gelişiminde (EÇG) yatırımın önemi giderek daha fazla dikkat çekmektedir ve tüm çocuklar için bir yıllık okul öncesi eğitim, 2023 yılına yönelik ulusal hedef olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, ulusal düzeyde bütüncül bir EÇG stratejisinin olmaması, çok sektörlü koordinasyonu ve mevcut kaynakların optimal kullanımını sınırlamaktadır. 3-4 yaşındaki çocukların yaklaşık yüzde 75'i dört temel EÇG alanından normal gelişim göstermektedir, ancak bu durum hane halkının sosyo-ekonomik durumuna bağlı olarak değişmektedir.<sup>17</sup> İyi düzeyde bir EÇG'nin önündeki temel engeller arasında, güvenli ve korumacı bakım uygulamalarını teşvik etmek için gereken bilgi ve beceri eksikliği ve olumsuz sosyal normlar yer almaktadır.

6. Eğitim alanında güçlü bir politika ortamı bulunmaktadır, tüm çocukların eğitime erişimini sağlamak için ilerlemeler devam etmektedir. 5 yaşındaki çocuklar arasında net okullaşma oranı 2018/2019 öğretim yılında, cinsiyet farkı olmaksızın yüzde 68.3'e yükselmiştir. Bununla birlikte, erken çocukluk döneminde öğrenme imkanlarına erişim oranı hala düşüktür; bu oran 4 yaş için %38 ve 3 yaş için %12.4'tür.<sup>18</sup> 3-5 yaş arası Suriyeli mültecilerin net okullaşma oranı, Ocak 2020 itibarıyla yüzde 30.8 idi.<sup>19</sup> Okul öncesi eğitim, engeli olan çocuklar için ücretsiz ve zorunlu olmasına rağmen bu çocuklar, kayıtlı tüm çocuklar arasında yüzde 0.3'lük bir paya sahiptir.<sup>20</sup> Burada karşılaşılan en temel zorluklar arasında alternatif erken çocukluk eğitimi (EÇE) hizmetlerine/ olanaklarına ulaşamaması veya bu hizmetlerin/olanakların mevcut olmaması, nitelikli öğretmen arzında eksiklikler, finansal engeller, EÇE'nin önemine dair bilgi eksikliği ve olumsuz sosyal normlardan dolayı ailelerin hizmet talebindeki düşüklük yer almaktadır.

7. Bazı coğrafi eşitsizliklere ve engeli olan çocuklarla diğer kırılğan gruplar için söz konusu olan bazı engellere rağmen Türkiye'de ilkokul okullaşma oranları yüksek düzeydedir. Mülteci çocuklar için eğitime erişim imkanlarını arttırma konusunda kaydedilen etkileyici ilerlemelere rağmen, tahmini 400.000 okul dışı mülteci çocuğun yaklaşık dörtte biri ilkokul çağındadır.<sup>21</sup> Öğrenme, özellikle kırılğan grupları için sorun olmaya devam ediyor; 3. ve 4. sınıftaki çocukların yaklaşık yüzde 12'si temel okuma-yazma ve matematik becerilerinden yoksundur.<sup>22</sup>

8. Lise okullaşma oranı bazı illerde yüzde 95 ila 100 arasında olmakla birlikte, güneydoğudaki illerde bu oran yüzde 80'in altına düşmektedir.<sup>23</sup> Suriyeli mülteciler arasında okullaşma oranı, yaşla birlikte keskin bir şekilde azalmaktadır: ortaöğretim lisede brüt okullaşma sadece %32,6 iken ortaokulda bu oran %70.1 ve ilkokulda %88.8'dir.<sup>24</sup> Bunun nedenleri cinsiyet ve aile geçmişine göre değişiklik göstermekte ayrıca aile bütçesine veya evdeki

<sup>14</sup> <[https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/36164\\_siy2018en2pdf.pdf?0](https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/36164_siy2018en2pdf.pdf?0)>.

<sup>15</sup> 2018 TNSA.

<sup>16</sup> UNICEF, *Dünya Çocuklarının Durumu Raporu 2019*.

<sup>17</sup> 2018 TNSA.

<sup>18</sup> Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), *Örgün Eğitim İstatistikleri 2018 -19*.

<sup>19</sup> <[https://hobgm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2020\\_01/27110237\\_OCAK\\_2020internet\\_BulteniSunu.pdf](https://hobgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/27110237_OCAK_2020internet_BulteniSunu.pdf)>.

<sup>20</sup> MEB, *Örgün Eğitim İstatistikleri 2018 -19*.

<sup>21</sup> MEB ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine dayanmaktadır.

<sup>22</sup> <<http://tegm.meb.gov.tr/www/iste-bu-kadar-kolay/icerik/641>> ve

<[https://sgb.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2019\\_09/30102730\\_meb\\_istatistikleri\\_organ\\_egitim\\_2018\\_2019.pdf](https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_organ_egitim_2018_2019.pdf)>'e dayanmaktadır.

<sup>23</sup> MEB Örgün Eğitim İstatistikleri 2018 -19 ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Nüfus Kaydına dayanmaktadır.

<sup>24</sup> <[https://hobgm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2020\\_01/27110237\\_OCAK\\_2020internet\\_BulteniSunu.pdf](https://hobgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/27110237_OCAK_2020internet_BulteniSunu.pdf)>.

işlere katkıda bulunma ihtiyacına, olumsuz sosyal normlara, kötü performans veya olumsuz tecrübelerden dolayı yaşanan cesaretsizliğe bağlı olabilmektedir. Mülteciler için dil engeli, entegrasyon zorlukları bir de hanehalkı yoksulluğu en önemli belirleyici faktörlerdir. Okullarda şiddeti ele almak, sosyal uyumu teşvik etmek ve okulu bırakma riski altındaki çocukların izlenmesini iyileştirmek için çaba gösterilmelidir. Ne eğitimde ne de istihdamda olan 15-24 yaş arası gençlerin oranı yüzde 25,7'dir.<sup>25</sup> OECD Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı sonuçları 2015'ten 2018'e kadar önemli ilerlemeler gösterirken, öğrenme çıktılarının daha da iyileştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

9. Yaş grubu ne olursa olsun kadınların yaptığı toplam evlilikler içerisinde 16-17 yaş arasındaki kız çocuklarının evlilik oranı 2019 yılında yüzde 3,1'e düşmüş olsa da,<sup>26</sup> 18 yaşından önce resmi veya resmi olmayan nikahla yapılan evliliklerde 20-24 yaş arasındaki Türk kadınlarının oranı yüzde 14,7 idi. Suriyeli mülteci kadınlar arasında bu rakam yüzde 44,8 olmuştur.<sup>27</sup> Sosyal normlar ve yasal hükümlerin uygulanmasındaki bazı sınırlamalar, bu durumun sürmesine katkıda bulunmaktadır. Mülteciler için yoksulluk ve sosyal destek kapsamını genişletme ihtiyacı ilave faktörlerdir.

10. Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik güçlü ulusal taahhüt, son on yılda çalışan çocuk sayısında önemli bir azalmaya neden olmuştur. Bununla birlikte, çocuk işçiliği mevsimlik tarımda, küçük ve orta ölçekli işletmelerde ve sokaklarda devam etmektedir. Ekonomik faaliyetlerde bulunan 5-17 yaş arası çocukların oranı yüzde 4,4'tür.<sup>28</sup> Ekonomik faaliyetlerde bulunmanın, mülteciler arasında özellikle de ergen erkekler arasında yaygın olduğuna inanılmaktadır ancak bu konuda veri eksiktir. Yoksulluk, kayıt dışı istihdam, sosyal korumaya sınırlı erişim ve bazı sektörlerin yetersiz düzenlenmesi ana etmenlerdir.

11. Ulusal makamların çocuk koruma konusundaki endişeleri giderme ve bu duruma müdahale etme çabalarına rağmen, çocuklar şiddet riski altındadır. 2017 yılında, 55.465 erkek ve 44.394 kız, yaralama ve cinsel suç mağduru oldukları iddiasıyla güvenlik birimlerine gelmiş ya da getirilmiştir. Cinsel suçlar kızları etkileyen vakaların yüzde 37'sini, erkekleri etkileyen vakaların yüzde 4'ünü temsil etmektedir.<sup>29</sup> Koruma sisteminin sınırlılıkları ve bazı ailelerde disiplin amaçlı kullanılan fiziksel ceza da dahil olmak üzere zararlı sosyal normlar ve uygulamalar,<sup>30</sup> bu konudaki temel zorlukları teşkil etmektedir.

12. Her yıl 300.000'den fazla çocuk adalet sistemiyle temas etmekte olup, bunların yaklaşık yüzde 30'unu suça sürüklediği iddia edilen çocuklar oluşturmaktadır.<sup>31</sup> 2018 yılında, yaklaşık 3.000 çocuk tutuklu ya da hükümlü sıfatıyla ceza infaz kurumunda alıkonulmuştur.<sup>32</sup> Politika ve programlardaki kısıtlılıklar, adalet çalışanlarının onarıcı adalet uygulamaları ve adalet sistemi dışına çıkarıcı programları uygulama kapasitesindeki eksiklikler bu alandaki en temel zorluklardır.<sup>33</sup> Mağdur ve tanık çocukların korunması amacıyla oluşturulan çocuk dostu adli görüşme odaları ve hastane bünyesinde çocuk izlem merkezleri gibi uygulamaların güçlendirilmesi gerekmektedir. Çocuğa duyarlı hukuki yardımın kalitesi daha da artırılmalı ve alıkoyma uygulaması en aza indirilmelidir.

13. Şiddet, istismar, sömürü ve ihmalle mücadele etmek için kullanılan önleyici ve özel çocuk koruma hizmetlerinin kapsamı ve kalitesinde büyük değişiklikler görülmektedir.

<sup>25</sup> TÜİK, İşgücü İstatistikleri, Ocak 2020.

<sup>26</sup> <[www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733](http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33733)>.

<sup>27</sup> 2018 TNSA.

<sup>28</sup> TÜİK, Çocuk İşgücü Anketi, 2019.

<sup>29</sup> TÜİK, Güvenlik Birimlerine Gelen Çocuklar, 2017.

<sup>30</sup> TÜİK, Aile Yapısı Araştırması, 2016.

<sup>31</sup> TÜİK, Güvenlik Birimlerine Gelen Çocuklar, 2017.

<sup>32</sup> <[www.hurriyet.com.tr/gundem/cezaevi-nufusu-264-bin-31-41070059](http://www.hurriyet.com.tr/gundem/cezaevi-nufusu-264-bin-31-41070059)> Adalet Bakanlığı verisi.

<sup>33</sup> Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2016 Yıllık Raporu.

Yerel düzeyde eğitimli ve uzmanlaşmış personel bulmak zordur. Aile Sosyal Destek Programı genişletilmektedir ve programı güçlendirme çabaları devam etmelidir. Mülteci çocuklar ve aileleri yüksek risk altında olabilir ve ulusal çocuk koruma sistemine erişimde belirli zorluklarla karşı karşıya kalabilirler. Sosyal yardım ve sosyal hizmet sistemlerinde ortak tarama, tespit, sevk yolları ve bütüncül hizmet sunumu mevcut değildir.

14. Türkiye, ebeveyn bakımından yoksun kalan çocukların kurum dışında bakım görmesine yönelik önemli ilerlemeler kaydetmeye devam etmektedir. Devletin koruma hizmetlerinden faydalanan 163.787 çocuktan 17.403'ü 2019'da evlat edinilmiştir ve sadece 7.259'u koruyucu ailelerin yanında yaşamaktadır.<sup>34</sup> Mülteci çocuklar, engeli olan çocuklar ve özel ihtiyaçları olan çocuklar için uzmanlaşmış koruyucu ailelik imkânları çok kısıtlıdır ve ayrıca etkili bir vesayet , yüksek yarar belirleme mekanizması, refakatsiz çocuklar için kurum bakımı alternatifleri ve düzensiz göç sürecinde alıkonulan ailelerin çocukları için çeşitli seçenekler konusundaki endişeler devam etmektedir.

15. Engeli olan çocuklar hakkında veri ve diğer bilgiler sınırlıdır. Destek ve hizmet yelpazesi giderek artsa da tespit edilme, fiziksel erişim, destek ve hizmetlerin mevcudiyeti ve kalitesi , sosyal tutum ve davranışlar ile ilgili sorunlar nedeniyle çocuklar da dahil olmak üzere engeli olan kişiler ciddi zorluklarla karşı karşıyadır.

16. Yasal güvencelere ve artan çabalara rağmen, kız çocukları, çocuk yaşta evlilik ve yetişkinlikte ekonomik ve sosyal yaşama katılım için hazır bulunmamak da dahil olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan çeşitli zorluklar yaşamaktadır. 15-24 yaş arası kadınların yüzde 34'ü ne eğitim/öğretimde ne de istihdamdadır, bu oran erkeklerde yüzde 17,7'dir.<sup>35</sup> Sosyal normların yanı sıra bilgiye, rehberlik hizmetlerine ve uzmanlaşmış hizmetlere sınırlı erişim bu alandaki temel zorluklardır.

17. Türkiye, risk azaltma, afete hazırlık ve müdahale için ulusal kapasitesini geliştirmek amacıyla önemli yatırımlar yapmıştır. Bununla birlikte, doğal afet, özellikle de deprem riski altındadır. İklim değişikliğinin etkileri de dikkate alınmalıdır. Bölgesel gelişmeler, Türkiye'ye doğru göç ve mülteci akını baskısını arttırabilir ayrıca koronavirüs hastalığı 2019 (COVID-19) pandemisi gibi yeni zorluklar, ulusal sistemleri ve kaynakları zora sokabilir ve ulusal çabalara destek gerektirebilir.

18. 2016-2020 ülke programına dair yapılan değerlendirmeye göre UNICEF Türkiye; mülteci krizine yapılan müdahaleyi, kapsamlı programının bir parçası haline getirmiş ve, mevcut sistemlerin tüm kırılğan çocukların ihtiyaçlarını daha iyi karşılaması için devletle yakın işbirliği halinde çalışmıştır. Böylece değişken bir dış ortama rağmen UNICEF Türkiye anlamlı ve etkili bir rol oynamaya devam etmiştir. Değerlendirmede ayrıca UNICEF'in sektörler ve Bakanlıklar arasında çalışma konusunda sahip olduğu karşılaştırmalı avantajın altı çizilmiştir.

19. Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, 2021-2025 ülke programı şu konulara odaklanacaktır: (a) bütüncül erken çocukluk gelişimini desteklemek; (b) ergen kız ve erkeklerin karşılaştığı zorlukların ele alınması; (c) sosyal koruma ve çocuk koruma hizmetlerinin kalitesini ve kapsamını güçlendirmek; ve (d) çocuk haklarına yönelik ulusal yatırımları ve izleme mekanizmalarını desteklemek.

## Program Öncelikleri ve Ortaklıklar

20. Dört adet çok-sektörlü sonuca odaklanan Program, Türkiye'de en kırılğan çocukların haklarını kullanabilmelerini hızla sağlamayı hedefleyecektir; bu amaçla halihazırda elde edilen anlamlı başarıyı sürdürmek ve özellikle de sosyo-ekonomik açıdan daha az gelişmiş bölgelerden gelenler ve

34<<https://ailevecalisma.gov.tr/media/41553/kurumsal-istatistikler.pdf>>.  
35<[www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33785](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33785)>.

mülteci çocuklar da dahil olmak üzere kırılgan kesimler için hakkaniyet konusunda geriye kalan eksiklikleri gidermek amacıyla devlet kurumlarına destek olacaktır. Tüm kilit paydaşlarla yapılan kapsamlı istişareler sayesinde; On Birinci Kalkınma Planı ve ulusal sektörel stratejilerin yanı sıra 2021-2025 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İşbirliği Çerçevesinin (UNSDCF) geliştirilmesi süreci uyumlu şekilde ilerlemiştir. Öncelikler aynı zamanda 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve UNICEF 2018-2021 Stratejik Planı ile de uyumludur.

21. Kadınların ve kızların güçlendirilmesi ve insani eylem konusu; belirlenen dört sonuca entegre edilmiştir. Özellikle erken çocukluk ve ergenlik döneminde, davranış ve tutumlarda kalıcı değişim sağlamak için sosyal normların dönüşümüne odaklanılacaktır. Çocuk evliliklerini ortadan kaldırmak için kullanılan önleme ve müdahale mekanizmaları da dahil olmak üzere erkekler ve kızlara karşı şiddeti önleme çalışmaları önceliklendirilecektir. Suriye'deki mülteci krizinin ve diğer devam eden göç akışlarının uzun süren doğası göz önüne alındığında, mülteci ve göçmen çocukların ihtiyaçlarına cevap vermek için sistemlerin güçlendirilmesi amacıyla devlet kurumlarına ve diğer ortaklara destek devam edecektir.

22. Program ayrıca, mevcut mekanizmaları ve platformları kullanarak sosyal sermayeyi arttırmak ve topluluklar, bakım verenler ve gençler arasındaki olumlu ilişkileri geliştirmek için daha önceki çalışmalara dayanarak tüm bileşenler arasında sosyal uyumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ulusal sistemlerin daha hakkaniyetli ve kapsayıcı bir şekilde hizmet sunma kapasitesinin güçlendirilmesi, sosyal uyuma da katkı sağlayacaktır.

23. Programın stratejik olarak önem verdiği konular: (a) en kırılgan çocukların ihtiyaçlarını bütüncül şekilde karşılamak için çok sektörlü programlamayı destekleyen, entegre bir yaklaşım, (b) ulusal ve yerel düzeyde politika uygulamayı daha etkili ve kapsayıcı yapmak için sistemlerin güçlendirilmesi (c) hakkaniyete dayalı politika geliştirme için daha iyi kanıt oluşturma (d) olumlu davranışları ve uygulamaları teşvik etmek, çocuk haklarına saygıyı vurgulayan kurumsal ve toplumsal normlar geliştirmek ve (e) devlet, özel sektör ve sivil toplum tabanlı geniş bir koalisyon ile çocuk haklarına yönelik daha fazla yatırım ve taahhüd hayata geçirmek.

### **Küçük Yaştaki Çocuklar**

24. Bu program bileşeni, 2025 yılına kadar daha çok sayıda küçük yaştaki çocuğun, özellikle de en kırılgan olanların, hem evde hem de toplum içinde öğrenme, büyüme, bakım ve gelişim imkanından yararlanmasını öngörmektedir. Temel öncelikler şunları içerecektir: (a) ilgili uygulama mekanizmaları ve yeterli kaynak tahsisi ile EÇG üzerine entegre bir ulusal stratejinin geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek;

(b) eğitim hizmetlerine erişimi ve hizmet kalitesini iyileştirmek, en kırılgan küçük yaştaki çocuklar için daha kapsayıcı hale getirmek; (c) ebeveynler ve diğer bakım verenler, çocuğu her açıdan geliştirecek şekilde bakım sunmalarına destek olmak (bebek ve küçük çocuk besleme uygulamaları, aşılama, erken dönemde uyarım, pozitif disiplin, gelişim gecikmelerini erken tespiti ve rapor edilmesine odaklanacaktır) ve (d) sağlık sisteminin en kırılgan alanlara ve gruplara ulaşması için izleme ve savunucu faaliyetlerini desteklemek.

25. İlgili sektör politikalarının, planlarının ve bütçelerinin kanıt dayalı analizi, EÇG'nin önemi konusunda farkındalığın artırılmasına ve çok sektörlü yaklaşımların ve izlenebilirliğin güçlendirilmesine yardımcı olacaktır. UNICEF, ulusal paydaşlar arasındaki koordinasyonun kolaylaştırılmasına katkıda bulunmak ve ulusal bir EÇG stratejisinin geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için ilgili aktörleri biraraya getirme yeteneğini kullanacaktır.

26. UNICEF, ulusal sisteme entegre edilecek alternatif ve toplum temelli modellerin pilot uygulaması, araştırması ve savunuculuğunu desteklemek de dahil olmak üzere, en kırılgan kesimin erişimini arttırmak için kaliteli ve kapsayıcı EÇE'ye erişimi artırma yolunda Milli Eğitim Bakanlığı ile yakın bir şekilde çalışacaktır.

27. UNICEF, kapsayıcı ve kaliteli öğretim ve öğrenme süreçleri ve politikaları açısından kurumsal kapasitenin oluşturulmasına destek sağlayacaktır. Geliştirilmiş kaliteli eğitim standartları ve öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi, ve COVID-19 pandemisi gibi acil durumlar sırasında da sürekliliği sağlamak için uzaktan eğitim çözümleri gibi, hassas gruplara uygun yaklaşımları içeren, kız ve erkek çocukların ihtiyaçlarına duyarlı şekilde kapsayıcı eğitim sunmak konusunda eğitim personeli için hizmet öncesi kapasite geliştirmeye katkıda bulunulması, bu desteğin bir parçasıdır. UNICEF, kapsayıcı eğitim konusunda kanıta dayalı politika geliştirmeye destek olacak ve kapsayıcı eğitim talebini artırmak için ailelerin ve toplumun katılımını teşvik edecektir.

28. İlgili kurumlarla işbirliği içinde çalışılarak, hayatın ilk yıllarda uygun beslenme, sağlık, öğrenme, uyaran ve koruma sağlanması konusunda çocuğa bakım verenlere gereken bilgi, beceri, yetkinlik ve kaynaklar sağlanarak EÇG için Geliştiren Bakım Çerçevesinin kullanımı teşvik edilecektir. Mevcut hizmet sunum platformlarının ve ön cephede çalışanların küçük çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için kapasitelerinin güçlendirilmesi ve ebeveynler ve bakım verenler arasında duyarlı ve bakım odaklı davranışların teşvik edilmesi önemli bir odak noktası olacaktır.

### **Ergenler ve Gençler**

29. Bu bileşen, 2025 yılına kadar, en kırılgan ve risk altındaki ergenlerin ve gençlerin, gerekli becerileri öğrenmelerini, edinmelerini ve güvenli, kapsayıcı bir ortama anlamlı bir şekilde katılım göstermelerini öngörmektedir. Temel öncelikler şunları içerecektir: (a) okul dışı kalmış tüm ergenlerin uygun öğrenme fırsatlarına erişebilmesi amacıyla eğitim sektörü için kapsayıcı politika ve programların geliştirilip uygulanmasına destek olmak; (b) örgün ve yaygın eğitim fırsatlarının kalitesini güçlendirerek, bu fırsatların kapsayıcı, anlamlı olmasına, eğitim sonrası hayat için gereken temel becerilerin hem kız hem erkek ergenler tarafından edinilmesine destek olmak ve (c) Ergenler, aileler ve toplumun, ergenlerin katılımı, güçlendirilmesi ve korunmasını destekleyici pozitif davranış ve sosyal normları benimsemesine destek olmak.

30. Bu sonuçlara ulaşılabilmesi için, en kırılgan durumdaki ergenlerin orta öğretime kaydı, devamı, eğitim sırasındaki başarısı ve mezuniyetini etkileyen çoklu ve birbiriyle sarmalanmış engellerin ele alınması gerekmektedir; bu engeller genellikle sınırlı erişim ve sunulan öğrenme imkanlarının kalitesi, anlamlılığı ve kapsayıcılığıyla ilgilidir. UNICEF, daha kapsayıcı ve kaliteli bir orta öğretim sunma konusunda eğitim sisteminin kapasitesinin artırılmasına katkıda bulunacaktır; ikinci bir şansla öğrenme sürecine dönmek için kullanılan çeşitli yolların etkinliğini ve uygunluğunu arttırmak da bunun bir parçasıdır. Maddi konular, şiddet ve zorbalık ile ilgili engelleri ele almak için eğitim ve diğer sektörler arasındaki bağlantılar da güçlendirilecektir.

31. UNICEF; öğrenme süreci ile eğitim hayatı sonrasındaki fırsatlara erişim arasındaki ilişkiyi ele alarak, en kırılgan ergenler için alternatif öğrenme imkanlarına erişimi ve bunların kalitesini iyileştirmek için ve de beceri gelişimini desteklemek için Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte çalışacaktır. Atılacak adımlar, en kırılgan olanlar da dahil olmak üzere ergenlerin ve gençlerin temel, aktarılabilir ve işe özgü becerilerle güçlendirmesine ve hem örgün hem de yaygın eğitimde okuldan iş yaşantısına geçişi iyileştirmeye odaklanacaktır. UNICEF, ergen katılım platformlarını genişletmede ve sosyal yeniliklere ergen katılımını sağlamada ortaklara destek sağlayacaktır. Gençler için teknoloji ve yenilikleri çoğaltmak amacıyla diğer Birleşmiş Milletler kuruluşları ve özel sektörle olan işbirliği güçlendirilecektir.

32. Gönüllülük de dahil olmak üzere sosyal değişim ve ergen katılımı yaklaşımları kullanılarak; çocuk işçiliği, çocuk evliliği ve çocuklara karşı diğer şiddet türleri gibi zararlı uygulamalara zemin sağlayan sosyal normlar ele alınacak ve ergenlerin kendi hayatlarını etkileyen kararların alınması sürecine katılımını sağlamak için gereken ebeveyn ve toplum desteği artırılmaya çalışılacaktır.

### **En Kırılgan Çocuklar İçin Koruyucu ve Kapsayıcı Bir Ortam**

33. Bu bileşen, 2025 yılına kadar en kırılgan durumdaki çocukların ve ailelerin geliştirilmiş çocuk ve sosyal koruma hizmetlerinden yararlanmasını öngörmektedir. Ulaşılabilecek bu sonuç, kapsamı genişletmek ve hizmet kalitesini artırmak amacıyla, sosyal ve çocuk koruma sistemlerindeki parçalı yapıdan ve kısıtlı entegrasyondan kaynaklanan zorlukları ele almayı amaçlamaktadır. Temel öncelikler şunları içermektedir: (a) politika ve programlarının kanıta dayalı ve hakkaniyetli şekilde tasarlanmasında Hükümete destek olarak sosyal koruma sisteminin etkinliği, etkililiği ve mali sürdürülebilirliğini arttırmak; (b) önleyici çocuk koruma hizmetlerinin kalite ve kapsamını arttırmak ve (c) kaliteli müdahale hizmetleri sunabilmek için çocuk koruma sisteminin kapasitesini arttırmak.

34. UNICEF, en kırılgan grupların dahil edilmesine odaklanarak, sosyal yardım hizmetlerinin kapsamını ve kalitesini iyileştirmek için Hükümeti destekleyecektir. Bu; çocuk refahı analizi, mevcut sosyal koruma programlarının değerlendirilmesi ve sosyal korumayı sosyal hizmet bileşenleriyle bütünlükten ve COVID-19 pandemisinin sosyo-ekonomik etkileri de dahil olmak üzere şoklara hazırlıklı, çocuklara duyarlı programların tasarlanması ve pilot uygulamasının yapılması için verilecek destek ile gerçekleşecektir. Sosyal koruma konusunda ulusal sektörler arası koordinasyonu geliştirmeye yönelik mekanizmalar da desteklenecektir.

35. UNICEF çocuk koruma sisteminde önleyici stratejilerin güçlendirilmesine katkı sağlayacak; bunu yaparken de aile güçlendirme ve ebeveyn destek programlarına odaklanacak, ayrıca sosyal hizmet merkezlerinin yaygınlaştırılması yoluyla yerel düzeyde çocuk koruma hizmetlerinin kapsam ve kalitesini artırmak için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına destek olacaktır. Vesayet uygulamasının genişletilmesi, aile temelli alternatif bakım seçenekleri, tespit, yönlendirme ve raporlama mekanizmalarının iyileştirilmesi ve çocuk koruma alanında koordinasyonun güçlendirilmesinin teşvik edilmesi için atılacak adımlar da desteklenecektir.

36. UNICEF, sosyal yardım çalışanlarının, özellikle de ön cephede görev alanların daha da profesyonelleşmesi amacıyla sürdürülebilir ve kapsamlı bir kapasite gelişimi sağlamak için ilgili Bakanlıklar ve akademik kurumlarla yakın işbirliği halinde çalışacaktır.

37. UNICEF, çocuk dostu adli süreçlerin, uygulamaların, fiziksel tesislerin, çocuk mağdur, tanık ve bununla birlikte, idari ve sığınma süreçlerindeki diğer çocukların kaliteli hukuki yardıma erişiminin iyileştirilmesi yönündeki çabaları destekleyecektir. Örgüt ayrıca psikososyal destek ve eğitim programları ile diversiyon programlarının oluşturulması için teknik destek sağlayacaktır.

### **Çocuk Haklarına Yönelik Yatırımlar ve İzleme Mekanizmaları**

38. Bu bileşen, 2025 yılına kadar kamu ve özel kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin (STK'lar) çocuk haklarına ortak bir taahhütte bulunması ve yatırımlarını arttırmasını öngörmektedir. Bu sonucun odak noktası, çocuklar için "sosyal bir sözleşme" ortaya koyarak çocuk haklarında ilerleme sağlamak için maddi ve maddi olmayan kaynaklara yapılan yatırımları arttırmak, bunu yaparken de merkezi ve yerel düzeyde kamu kurumlarını, ilgili ulusal kuruluşları, sivil toplumu, özel sektörü, çocukları ve gençleri sürece dahil edip çocuk hakları alanında daha iyi izleme sağlamaktır. Temel öncelikler şunları içermektedir: (a) ulusal ve yerel düzeyde devlet kurumlarının politika geliştirme, uygulama ve izlemesi sürecine ışık tutmak amacıyla çocukların durumu ile ilgili kanıt belgelerin toplanması ve kullanılmasını iyileştirmek, (b) çocuk ve ailelerin refahını yükseltecek yatırımları arttırmak için hükümeti, özel sektörü ve sivil toplumu desteklemek, (c) Ulusal insan hakları mekanizmaları, STK'lar ve il çocuk hakları



komiteleri de dahil olmak üzere kilit öneme sahip ulusal aktörlerin çocuk haklarını destekleme ve izleme kapasitesinin artırılması.

39. Çocuklarla ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının izlenmesi için veri aralığı ve kalitesi artırılarak ve veri eksiklikleri azaltılarak çocuklar için politika ortamı geliştirilecektir. Özellikle de en kırılgan grupların durumunu ortaya koymak için çocuklarla ilgili veri/kanıt üretimi ve dağıtımı; ulusal istatistik sistemi, kanıta dayalı planlama, izleme ve sektörler arası koordinasyon ile birlikte ulusal ve yerel düzeyde gerçekleştirilecektir.

40. UNICEF, ilgili ulusal ve yerel kurumlarla çocuk odaklı bütçeleme yapmak için savunuculuk ve kapasite geliştirme faaliyetleri yoluyla, çocuklar için artan kamu harcamalarını destekleyecektir. UNICEF Türkiye Milli Komitesi ile birlikte çalışılarak, özel sektör de dahil olmak üzere diğer paydaşların çocuklar için harcama ve sosyal yatırımlarını harekete geçirme çabaları artırılacaktır. UNICEF, çocuklara duyarlı ve sorumlu iş uygulamalarını teşvik etmek için özel sektörle yakın bir şekilde çalışmaya devam edecektir.

41. UNICEF çocuk haklarının daha iyi izlenmesi ve desteklenmesi, telafi mekanizmalarının kullanımının artırılması için Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Çocuk Hakları Alt Komisyonu gibi ulusal insan hakları yapılarının kapasitesinin güçlendirilmesini destekleyecek ve çocuk hakları izleme mekanizmalarına aktif çocuk katılımını teşvik edecektir.

## Özet Bütçe Tablosu<sup>a</sup>

Program Bileşeni	(Bin ABD doları olarak)		
	Düzenli kaynaklar	Diğer kaynaklar	Toplam
Küçük Yaşta Çocuklar	1 460	37 400	38 860
Ergenler ve Gençler	1 460	37 400	38 860
En kırılgan durumdaki çocuklar için koruyucu ve kapsayıcı bir ortam	1 031	26 400	27 431
Çocuk hakları için yatırımlar ve izleme mekanizmaları	215	5 500	5 715
Programın etkililiği	129	3 300	3 429
<b>Toplam</b>	<b>4 295</b>	<b>110 000</b>	<b>114 295</b>

<sup>a</sup> Gösterilen miktarlara ek olarak, Suriye krizine bağlı Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı kapsamında 2021–2025'te diğer acil kaynakların (300 milyon dolara kadar) artırılması beklenmektedir.

## Program ve risk yönetimi

42. Bu belge, çocuklar için ulusal düzeyde elde edilecek sonuçlara yönelik UNICEF'in planlı katkısını özetlemektedir ve sonuçların ülke düzeyinde programa tahsis edilen kaynaklarla uyumlu hale getirilmesi için İcra Kuruluna karşı temel hesap verebilirlik belgesi olacaktır.

43. Ülke programında yer alan sonuçlar, On Birinci Kalkınma Planının amaçlarından ve 2021-2025 UNSDCF'den yola çıkılarak hazırlanmıştır. UNICEF, belirlenen bir grup sonuca yönelik oynadığı liderlik rolü ile Birleşmiş Milletler içerisinde daha iyi koordinasyon ve uyumlu çalışmaya katkıda bulunmaktadır.

44. Sektörler arası programlamayı güçlendirmek için iç yapılar gözden geçirilecek ve yeni operasyonel ve programatik uzmanlık gerektiren alanlarda personel kapasiteleri güçlendirilecektir.
45. Ülke programının ulusal yetkililer tarafından koordinasyonu ve gözetimi; her yıl toplanan, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile UNICEF'in eş başkanlığında yürüten Sektörler Arası Çocuk Kurulu aracılığıyla sağlanacaktır.
46. Tüm bileşenlerin finansmanı için düzenli kaynaklar, diğer kaynaklar ve acil durumlara ilgili fonlar kullanılacaktır. UNICEF, ulusal kaynakların kullanılmasında kaldıraç görevi görmek ve UNICEF Türkiye Milli Komitesi, özel sektör ve çok taraflı kalkınma bankaları ile ortaklıklarını arttırmak yoluyla finansman kaynaklarını araştırarak ve bu kaynakları çeşitlendirecektir. Program etkililiği bileşeni diğer dört sonucu desteklemektedir.
47. UNICEF, uygulayıcı ortaklarla ilgili gerçek ve potansiyel riskleri önlemek için nakit transferleriyle ilgili uyumlaştırılmış yaklaşımı kullanmaya devam edecek ve T.C. Sayıştay Başkanlığı ile işbirliğini sürdürecektir.
48. Bölgesel gelişmelerden, ekonomik zorluklardan, depremlerden, nüfus hareketlerinden, COVID-19 krizinden, diğer salgınlardan, iklim değişikliği ile ilgili afetlerden doğabilecek ve programın uygulanmasını etkileyecek çoklu tehlikelere dayalı bir risk analizi yapılarak bu program hazırlanmıştır. Sosyal uyumun teşvik edilmesine, durumun yakından izlenmesine, acil durum hazırlıklılık platformlarının düzenli olarak güncellenmesine ve hükümet, STK'lar ve Birleşmiş Milletler örgütleri ile mevcut ortaklıkların güçlendirilmesine her etapta vurgu yapılarak bu tür riskler; risk odaklı programlama yaklaşımları ile azaltılacaktır. UNICEF risk azaltma ve afet müdahale çabalarının çocuklara duyarlı ve kapsayıcı olmasını sağlamak için, İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı da dahil olmak üzere ulusal yetkililerle yakın bir şekilde çalışacaktır.

## İzleme ve Değerlendirme

49. Ülke programı, hükümet ile yakın işbirliği içinde, sonuçlar ve kaynaklar çerçevesi ve maliyetlendirilmiş değerlendirme planı temelinde izlenecek ve değerlendirilecektir. Entegre izleme, değerlendirme ve araştırma planı, programlamaya ışık tutması için kanıt oluşturma sürecine rehberlik edecektir. İş planlarında ve program işbirliği anlaşmalarında belirlenen hedefler baz alınarak, performans izleme sistemleri aracılığıyla kaydedilen ilerleme takip edilecektir. Yıl ortası ve yıllık incelemelerin yanı sıra saha ziyaretleri de ilerlemeyi izlemek ve program uygulamasının kalitesini, etkinliğini ve etkililiğini değerlendirmek için kullanılacaktır.<sup>36</sup>
50. İzleme sistemi, büyük ölçüde sistem güçlendirme yaklaşımlarına odaklanan ve sağlam bir kurumsal kapasiteye sahip üst orta gelirli bir ülkede uygulanan ülke programının ihtiyaçlarına göre uyarlanacaktır. Bu nedenle, sonuçların önemli bir kısmı, özellikle çıktı düzeyinde, ulusal verilerle ölçülecektir.<sup>37</sup> Dolayısıyla program izleme süreci, Türkiye İstatistik Kurumu ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği içinde yaş ve cinsiyete göre ayrıştırılmış yeterli verinin bulunmasını sağlamak için programa dayalı çabalarla kısmen bağlantılı olacaktır.

<sup>36</sup>On Birinci Kalkınma Planı ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İşbirliği Çerçevesi doğrultusunda, ilgili program verileri Strateji ve Bütçe Başkanlığının çevrimiçi bilgi sistemi aracılığıyla izleme amacıyla paylaşılacaktır.

<sup>37</sup>Çıktı düzeyinde sonuçlar, birçok paydaşın katkısını yansıtmaktadır.

## Ek

## Sonuçlar ve Kaynaklar Çerçevesi

## Türkiye-UNICEF Ülke İşbirliği Programı, 2021-2025

**Çocuk Hakları Sözleşmesi:** 2, 6, 12, 19, 22, 26, 29, 32, 34 ve 40. maddeler.

**Ulusal öncelikler:** On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023): 2.1-İstikrarlı ve güçlü ekonomi (2.1.7); 2.3-Nitelikli insan, güçlü toplum (2.3.1, 2.3.3-2.3.10, 2.3.12); 2.5-Demokratikleşme, iyi yönetim (2.5.1, 2.5.2)

**Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İşbirliği Çerçevesinde UNICEF'i ilgilendiren sonuçlar:**

- 1.1 2025 yılına kadar insanların, özellikle dezavantajlı grupların kaliteli temel hizmetlere ve fırsatlara daha iyi erişebilmesi.
- 1.2 2025 yılına kadar, kadınlar ve kızların kaynaklara, fırsatlara ve haklara daha iyi ve eşit erişime sahip olması, şiddet ve ayrımcılık görmeden hayat sürebilmeleri.
- 1.3 2025 yılına kadar, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Yasası kapsamındaki kişilerin kendi kendilerine yetebilmeleri için desteklenmesi.
- 2.1 2025 yılına kadar, kamu kurumları ve özel sektörün, sosyal ortaklarla işbirliği içinde çalışarak, daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve yenilikçi bir endüstriyel ve tarımsal kalkınmaya ve herkes için eşit ve insana yakışır iş fırsatlarına katkıda bulunması.
- 4.1 2025 yılına kadar, yönetim sistemlerinin sivil toplumun katılımıyla daha şeffaf, hesap verebilir, kapsayıcı ve hak temelli olması ve yargı hizmetlerinin kalitesinin artması.

**İlgili UNICEF Stratejik Planı, 2018-2021 Hedef Alanları:** 1, 2, 3 ve 5

UNICEF sonuçları	Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)	Doğrulama aracı	Gösterge ülke programındaki çıktılar	Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri	Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)		
					Düz.K. Diğ.K. Toplam		
1-2025 yılına kadar daha çok küçük yaşta çok küçük yaşta çocuğun, özellikle de en kırılgan olanların, hem evde hem de topluluk içinde öğrenme, büyüme,	Okuma yazma- sayısal beceri, fiziksel, sosyal-duygusal gelişim ve öğrenme alanlarında normal gelişim gösteren 3-4 yaşındaki çocukların oranı <b>R (2018):</b> Türk %73,7 (%69,8	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)	2025 yılına kadar, ebeveynler, bakım verenler ve bu alanda ön cephede çalışanların küçük kız ve erkek çocuklarına yeterli düzeyde, geliştiren bakım	Milli Eğitim; Sağlık; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlıkları; İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü;	1 460	37 400	38 860

<i>UNICEF sonuçları</i>	<i>Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)</i>	<i>Doğrulama aracı</i>	<i>Gösterge ülke programındaki çıktılar</i>	<i>Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri</i>	<i>Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)</i>		
					<i>Düz.K. Diğ.K. Toplam</i>		
bakım ve gelişim imkanından yararlanması	erkek, %78 kız), Suriyeli %74,8 (%70,6 erkek, %79,4 kız) <b>H:</b> Türk %80 (%80 kız/erkek) Suriyeli %80 (%80 kız/erkek)		sunabilmeleri ve gelişimsel gecikme, engellilik durumlarını tespit edip gereken desteği sağlamaları için yeterli bilgi ve becerileri artacaktır.	Strateji ve Bütçe Başkanlığı; sivil toplum kuruluşları			
	Ulusal düzeyde üç doz difteri, tetanos, boğmaca (DTP) içeren Beşli Karma Aşısı yapılmış 0-11 aylık bebek yüzdesi <b>R (2019):</b> Türk %98 (%98 kız/erkek) Suriyeli %74,6 <b>H:</b> Türk: %98, Suriyeli: %90	Sağlık Bakanlığı	2025'e kadar eğitim sisteminin kaliteli ve kapsayıcı EÇE hizmetleri sunma kapasitesinin artması.  2025'e kadar eğitim sisteminin en kırılgan durumdaki çocuklar için (ilkokul da dahil) kapsayıcı ve kaliteli eğitim sunma kapasitesinin artması.				
	Okul öncesi net/brüt okullaşma oranı  <b>R (Türkler için 2018/19 öğretim yılı, Suriyeliler için Ocak 2020):</b> Türkler (net okullaşma oranı (NOO), 5 yaş) %68,3 (kız: %67,2, erkek: %69,3); (performansı düşük Şanlıurfa: %51,3), Suriyeliler (brüt okullaşma oranı (BOO), 3-5 yaş) %30,8 <b>H:</b> Türkler: %80 (%80 kız/erkek); (Şanlıurfa: %65) Suriyeliler: %45	Milli Eğitim Bakanlığı					
	4.Sınıf düzeyinde matematik ve fende öğrenci başarısı <b>R:</b> Uluslararası Matematik ve	TIMSS					

UNICEF sonuçları	Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)	Doğrulama aracı	Gösterge ülke programındaki çıktılar	Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri	Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)		
					Düz.K. Diğ.K. Toplam		
	Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) sonuçları 2020'de beklenmektedir. <b>H:</b> Daha sonra belirlenecek						
2- 2025'e kadar en kırılgan ve risk altındaki ergenlerin ve gençlerin, güvenli ve hem kızların hem de erkeklerin ihtiyaçlarına duyarlı bir çevrede öğrenmesi, gerekli becerileri edinmesi ve anlamlı şekilde katılım göstermesi.	Ortaöğretim net/brüt okullaşma oranı <b>R (Türkler için 2018/19 öğretim yılı, Suriyeliler için Ekim 2019):</b> Türk (NOO) 84,2 (%84,5 erkek, %83,9 kız), (performansı düşük Muş: %53,5); Suriyeli (BOO) %32,9 <b>H:</b> Türk: %88 (%88 kız/erkek), (Muş: %65); Suriyeli: %50	Milli Eğitim Bakanlığı	2025'e kadar, ergen kız ve erkekler için, örgün eğitim sisteminin erişim, okulda tutma ve ilgili kaliteli öğrenme fırsatlarını sunmasını sağlamak için kapasitesinin artması.  2025'e kadar, okul dışı kalmış ve okulu terk etme riski olan, çocuk işçiliğinde çalışan, çocuk evliliği yapmış veya yapma riski olanlar da dahil olmak üzere en kırılgan durumdaki ergen kız ve erkeklere yaşam becerileri de dahil ilgili öğrenimi kazandırmak üzere eğitim sistemi ve diğer paydaşların,kapasitesinin artması.	Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, STK'lar	1 460	37 400	38 860
	Ortaöğretimi tamamlamış 20-24 yaş grubu nüfusun yüzdesi <b>R (2018):</b> Türkler: %64,3 erkek, %61,6 kadın Suriyeli: %15,1 erkek, %18,2 kadın <b>H:</b> Türkler: %70 kadın/erkek, Suriyeliler: %24 kadın/erkek	TNSA	2025'e kadar, en çok risk altındaki ergen kız ve erkeklerin, onların ailelerinin ve topluluklarının katılımı, kapsayıcı, koruyucu davranışlar ve uygulamalar konusunda bilgisinin artması.				
	Matematik ve fende düşük puan alanların payı	Uluslararası Öğrenci					

UNICEF sonuçları	Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)	Doğrulama aracı	Gösterge ülke programındaki çıktılar	Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri	Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)		
					Düz.K. Diğ.K. Toplam		
	<b>R (2018):</b> Matematik: %36,7, Fen: %25,2 <b>H:</b> %32, %20	Değerlendirme Programı					
	Ne eğitimde ne de istihdamda olan 15-19 yaş grubundaki gençlerin yüzdesi <b>R (2019):</b> kadın %21,9, erkek %14,5 <b>H:</b> %15, %8	Türkiye İstatistik Kurumu					
	18 yaşından önce evlenmiş 20-24 yaş arası kadın oranı. <b>R (2018):</b> Türkler: %14,7, Suriyeliler: %44,8 <b>H:</b> %11, %36	TNSA					
3. 2025 yılına kadar kırılgan durumdaki çocuklar ve ailelerin iyileşmiş çocuk koruma ve sosyal koruma hizmetlerinden faydalanabilmesi	Ekonomik faaliyette bulunan çocuk yüzdesi <b>R (2019):</b> toplam %4,4: %6 erkek, %2,6 kız <b>H:</b> toplam %3, %3,9 erkek, %2,1 kız	Türkiye İstatistik Kurumu	2025 yılına kadar, çocuk ve ailelerin çok boyutlu kırılganlıklarına, bütünleşmiş ve şoklara karşı duyarlı şekilde daha iyi yanıt veren politika ve program tasarlamak, uygulamak ve izlemek için ulusal sosyal koruma sisteminin kapasitesinin artması.  2025 yılına kadar, ulusal, yerel ve toplum temelli çocuk koruma alanında tespit, önleme, raporlama ve	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, STK'lar	1 031	26 400	27 431
	Nakit transferi programlarıyla kendilerine erişilen hanehalkı sayısı <b>R (2018):</b> 2,5 milyon <b>H:</b> 3 milyon	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı					
	Devlet bakımındaki toplam	Aile, Çalışma					

UNICEF sonuçları	Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)	Doğrulama aracı	Gösterge ülke programındaki çıktılar	Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri	Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)  Düz.K. Diğ.K. Toplam		
	<p>çocuk sayısı içerisinde koruyucu aile yanında veya evlat edinilmiş çocuk oranı</p> <p><b>R (2018):</b> %61 <b>H:</b> %75</p> <p>Çocukların adalete erişimini iyileştirmeye yönelik müdahalelerden faydalanan adli ve idari kurumlarla karşı karşıya gelen çocuk oranı</p> <p><b>R (2018):</b> Suça sürüklenmiş çocukların %47,2'si uzmanlaşmış mahkemelerde yargılanmıştır Çocukların %39'u hapsedilmeye alternatif bir ceza almıştır. <b>H:</b> %60, %50</p>	<p>ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı</p> <p>Adalet Bakanlığı</p>	<p>bütünleşmiş çocuk koruma hizmetleri sunma kapasitesinin artması.</p> <p>2025 yılına kadar, kanunla karşı karşıya gelen çocuklar için, adalet sisteminin çocuk dostu işlemler uygulama kapasitesinin artması.</p>				
4. 2025 yılına kadar, kamu ve özel kuruluşlar ile sivil toplumun, çocuk hakları konusunda ortak taahhütte bulunması ve yatırımlarını artırması.	<p>Resmi İstatistik Temel İlkeleri'ne uygun olarak ulusal düzeyde üretilip kırılğan gruplar için ayrıştırılmış, çocuklarla ilgili SKA göstergelerinin yüzdesi</p> <p><b>R (2019):</b> Çocuklarla ilgili SKA göstergelerinin %69'u üretilmiştir. Çocuklarla ilgili mevcut SKA göstergelerinin %30'u Suriyeli mülteciler için ayrıştırılmıştır. <b>H:</b> %85, %60</p>	UNICEF/Türkiye İstatistik Kurumu analizi	<p>2025'e kadar ilgili ulusal ve yerel kuruluşların, politika yapım sürecine ışık tuttuğu gibi çocuk politikalarının izlenmesi ve uygulanmasını sağlayacak ilgili ve somut kanıt üretme kapasitesinin artması.</p> <p>2025 yılına kadar, ilgili ulusal ve yerel kamu kuruluşlarının, özel sektör oyuncularının kamu bütçelerini ve diğer sosyal yatırımları, çocuk dostu, etkin ve etkili şekilde</p>	Türkiye İstatistik Kurumu, Hacettepe Üniversitesi, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Belediyeler Birliği, Kamu Denetçiliği Kurumu, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, TBMM; Strateji ve Bütçe Başkanlığı, STK'lar	215	5 500	5 715

UNICEF sonuçları	Anahtar ilerleme göstergeleri, referans değerler (R), hedefler (H)	Doğrulama aracı	Gösterge ülke programındaki çıktılar	Ana ortaklar, ortaklık çerçeveleri	Ülke programı sonuçlarına göre gösterge kaynaklar: düzenli kaynaklar (Düz.K), diğer kaynaklar (Diğ.K), (bin Amerikan doları)		
					Düz.K. Diğ.K. Toplam		
			kullanabilme kapasitesinin artması.  2025 yılına kadar, ilgili insan hakları izleme mekanizmalarının, sivil toplumun ve çocukların çocuk hakları ihlallerini izleme, uluslararası standartlar ve iyi uygulamalar doğrultusunda telafi süreçlerini devreye sokma ve çocuk haklarıyla ilgili bilinçlendirme kapasitesinin artması				
	Bağımsız insan hakları mekanizmalarına çocuklar adına veya tarafından yapılan şikayet başvurusu sayısı (yıllık) <b>R (2017) KDK:</b> 436, <b>İHEK:</b> 0 <b>H:</b> 900, 200	Kamu Denetçiliği Kurumu  İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu					
5. Ülke programının, kaliteli programlama standartlarını sağlamak üzere etkili ve etkin şekilde koordine edilmesi ve yönetilmesi	Küresel puanlama kıyas ölçütüne uygun performans göstergelerinin yüzdesi <b>R:</b> %100 <b>H:</b> %100	Insight scorecard	Program koordinasyonu, İletişim ve dış İlişkiler		129	3 300	3 429
<b>Toplam Kaynaklar</b>					<b>4 295</b>	<b>110 000</b>	<b>114 295</b>



